

Statens landbruksforvaltning
Norwegian Agricultural Authority

Ny rapporteringsstruktur for jordbrukets miljøinnsats

Samling utvalgte kulturlandskap 19.04.2012

Mandat og avgrensinger

- Partssammensatt arbeidsgruppe, SLF sekretær, prosesser mot fagmiljø og miljøforvaltning
- Rapport avlevert til årets jordbruksoppgjør
<https://www.slf.dep.no/no/miljo-og-okologisk/jordbruk-og-miljo/nasjonalt-miljoprogram/publikasjoner>
- Avgrenset til system for resultatrapportering miljøprogram

Nasjonalt miljøprogram

Programmet gir prinsippene som skal gjelde for den nasjonale miljøatsingen i landbruket og gi mer spesifikke rammer for de regionale miljøprogrammene

Nasjonalt	Regionalt	Kommunalt	Hvert foretak
Areal- og kulturlandskapstilskudd	Regionale miljøtilskudd (RMP)	Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML)	Bondens miljøplan
Tilskudd til dyr på beite	Kulturlandskap	Kulturlandskap	
Tilskudd til bevaringsverdig storfe	Biologisk mangfold	Forurensning	
Tilskudd til økologisk landbruk	Kulturmiljøer og kulturminner	Planlegging og tilrettelegging	
Informasjons og utviklingstiltak, miljø og klima	Tilgjengelighet og friluftsliv		
Miljøkrav knyttet til produksjonstilskudd	Avrenning til vassdrag		
Verdensarvområdene	Plantevernmidler og avfall		
Utvalgte kulturlandskap i jordbruket	Tilskudd til kulturminneskjøtsel, fylkeskommune og sameting		
Tilskudd til prioriterte arter			
Tilskudd til utvalgte naturtyper			
Tilskudd til kulturminneskjøtsel via riksantikvaren			
Tilskudd til kulturminneskjøtsel via kulturminnefondet			

Mål og indikatorer

- Mer konkrete program mål – sum forventet effekt av miljøprogram innen 2020/2021
- Et sett med aktivitetsindikatorer – sum tiltak på tvers av ordninger og forvaltningsnivå
 - Areal, dyr, elementer (kvantitativ) hvert år
 - Kursing, skjøtelsesplaner (kvalitativ) hvert 4. år
- Statistikk fra søknadssystemer med digital kartfesting av tiltakene
 - Gradvis innføring ved utvikling av mer moderne søknadssystemer
- Utvalgsundersøkelser
 - Rammer og innretning må defineres nærmere
- Systematisk videreutvikling av indikatorer på potensielle miljøeffekter av tiltak spesielt og miljøkonsekvenser av jordbruksdrift generelt
 - Samarbeid FoU og forvaltning

Indikatorlister på miljøtema

- Kulturlandskap
- Biologisk mangfold
- Kulturmiljøer og kulturminner
- Tilgjengelighet og friluftslivsverdier
- Avrenning til vassdrag og kyst
- Plantevernmidler
- Utslipp til luft (klima)
- Økologisk produksjon

Indikatorliste Kulturlandskap

Statens landbruksforvaltning
Norwegian Agricultural Authority

Programsmål - NMP	Indikatorer	Beskrivelse	Hvordan finne indikatorene	Målefrekvens
Jordbrukets kulturlandskap skal opprettholdes i hele landet	Areal med jordbruksdrift (innmark)	Sum areal i drift. Utvikling måles i forhold til AR5 arealet i 2013. Bør ses nasjonalt, regionalt og i forhold til jordbruksregioner.	AR5 (målestart), Søknadssystemer SLF (tiltaksomfang)	Hvert år
	Antall dyr på beite	Sum antall beitende dyr Dette bør ses i sammenheng med totalt antall grovfordyr, samt innmarksbeiteareal	Søknadssystemer SLF	Hvert år
	Arealfordeling mellom ulike dyrkingsmønstre for areal i drift	Areal med ulike vekstklasser (eng, korn, grønnsaker, frukt...)	Søknadssystemer SLF	Hvert år
	Areal med jordbruksdrift (regionalt prioritert innmark)	Sum areal i drift i regionalt prioriterte kulturlandskap som eks. bratt areal, bygdenært areal	SLF og Fylkesmannen må geografisk definere og kartfeste hvilke arealer som skal være del av en slik prioritering (målestart). Søknadssystemer SLF (tiltaksomfang) Tiltak må kartfestes eller kodes i fagsystemet (RMP og SMIL).	Hvert år

Programsmål - NMP	Indikatorer	Beskrivelse	Hvordan finne indikatorene	Målefrekvens
<p>Jordbrukets prioriterte kulturlandskap skal øke innen 2020</p>	<p>Areal med jordbruksdrift i prioriterte kulturlandskap</p>	<p>Med helhetlige og prioriterte kulturlandskap menes summen av arealer som er lokalt, regionalt og nasjonalt avgrenset ut fra gitte kriterier.</p> <p>Dette kan eks. være, utvalgte kulturlandskap i jordbruket, naturtyper, areal kulturminner, kulturmiljøer.</p> <p>En geografisk avgrensning av prioritert areal gir mulighet for å se totalt prioritert areal i forhold til tiltaksomfang (omsøkt areal).</p>	<p>SLF og Fylkesmannen må geografisk definere og kartfeste hvilke arealer som skal være del av en slik prioritering (målestart).</p> <p>Søknadssystemer SLF (tiltaksomfang)</p> <p>Tiltak må kartfestes eller kodes i fagsystemet (RMP og SMIL).</p>	<p>Hvert år</p>
	<p>Antall dyr på beite i prioriterte kulturlandskap</p>	<p>Sum dyr på beite i prioriterte kulturlandskap, sum dyr på beite i utmark. Bør også ses i sammenheng med dyr på beite gjennom organisert beitebruk.</p> <p>En slik indikator gir bl.a. mulighet til å evaluere kvalitet på beitetrykk.</p>	<p>SLF og Fylkesmannen må geografisk definere og kartfeste hvilke arealer som skal være del av en slik prioritering (målestart), deretter kan man se hvilke dyr som beiter i disse områdene</p> <p>Søknadssystemer SLF (tiltaksomfang)</p> <p>Tiltak må kartfestes eller kodes i fagsystemet (RMP og SMIL).</p>	<p>Hvert år/hvert fjerde år</p>
	<p>Antall særegne landskapselementer som skjøttes</p>	<p>Antall særegne landskapselementer som skjøttes og vedlikeholdes. Dette gjelder åkerholmer, trerekker/alleer og gårdsdammer</p> <p>En slik indikator bør ses i sammenheng med utviklingen for disse elementene i overvåkningsprogrammet 3Q</p>	<p>Søknadssystemer SLF. De ulike elementene bør kodes ulike i fagsystemet.</p>	<p>Hvert år</p>

Indikatorliste

Biologisk mangfold

Statens landbruksforvaltning
Norwegian Agricultural Authority

Programsmål - NMP	Indikatorer	Beskrivelse	Hvordan finne indikatorene	Målefrekvens
Et mangfold av naturtyper med registrert biologisk mangfold skal restaureres og vedlikeholdes innen 2020	Antall og areal på utvalgte naturtyper som istandsettes og skjøttes	<p>Med utvalgte naturtyper menes de naturtyper som krever skjøtsel og er valgt ut etter Naturmangfoldloven § 52, og skjøttes etter særskilte vilkår.</p> <p>Pr. 1.1.2012 gjelder denne slåttemark og slåttemyr, men kystlynghei og høstingsskoger er foreslått som utvalgte naturtyper (og det arbeides med naturbeitemark og hagemark). Ved vedtak om nye utvalgte naturtyper bør disse innlemmes i jordbrukets rapportering der det er aktuelt.</p> <p>Sum alt areal og antall lokaliteter restaurert og vedlikehold</p>	<p>Søknadssystemer SLF</p> <p>Koble registrering av naturtyper i Naturbase (avgrenset til kulturbetingede naturtyper i jordbruket) med tilskuddsdata.</p>	Hvert år
	Antall og areal naturtyper som istandsettes og beites	Med naturtyper som beites menes registrerte naturtyper som krever beite som skjøtsel	<p>Søknadssystemer SLF</p> <p>Koble registrering av naturtyper i Naturbase (avgrenset til kulturbetingede naturtyper i jordbruket) med tilskuddsdata.</p>	Hvert år
	Antall og areal naturtyper som istandsettes og slås/høstes	Med naturtyper som slås/høstes menes registrerte naturtyper som krever slått/høsting som skjøtsel	<p>Søknadssystemer SLF</p> <p>Koble registrering av naturtyper i Naturbase (avgrenset til kulturbetingede naturtyper i jordbruket) med tilskuddsdata.</p>	Hvert år
	Antall og areal naturtyper som istandsettes og skjøttes med allsidig skjøtsel	Med naturtyper som med allsidig skjøtsel menes registrerte naturtyper som krever flere typer skjøtsel eks. slått, høsting, beite og sving som skjøtsel. (Småbiotoper)	<p>Søknadssystemer SLF</p> <p>Koble registrering av naturtyper i Naturbase (avgrenset til kulturbetingede naturtyper i jordbruket) med tilskuddsdata.</p>	Hvert år
	Antall godkjente skjøtselsplaner for naturtypetiltak	Med godkjente skjøtselsplaner menes faglig kvalitetssikrede skjøtselsplaner og som er godkjent av forvaltningen. (Kvalitativ indikator)	<p>Søknadssystemer SLF</p> <p>Avkrysning i søknadsskjema. Alt 1 Hentes kun inn der det er satt som vilkår.</p>	Hvert fjerde år
	Antall styving/lauvingsstrær som skjøttes	Sum styvingstrær	Søknadssystemer SLF	Hvert år

Programsmål - NMP	Indikatorer	Beskrivelse	Hvordan finne indikatorene	Målefrekvens
<p>Status for truede arter i jordbruket skal bedres innen 2020</p>	<p>Antall bevaringsverdige husdyr</p>	<p>Sum bevaringsverdige storfe og småfe.</p> <p>Denne indikatoren bør ses i sammenheng med overvåking av de bevaringsverdige husdyrrasene</p>	<p>Søknadssystemer SLF</p> <p>Kuregisteret + sauekontrollen</p>	<p>Hvert år</p>
	<p>Areal skjøttet for å ivareta truede arter</p>	<p>Med denne indikator menes tiltak som settes i verk for å hindre negative konsekvenser av jordbruksdrift for arter, og eller positive tiltak som settes inn for å bevare arter. Eks. Åkerrikse (truet art) og svarthale spove (prioritert art)</p>	<p>Utvalgsundersøkelse (områder med særskilt skjøtsel for å ivareta prioriterte arter, inkl. prioriterte MD)</p>	<p>Hvert fjerde år</p>
<p>Kompetanse på skjøtsel av biologisk mangfold har økt</p>	<p>Antall bønder deltatt på kurs</p>	<p>Sum bønder som har vært på kurs relevante for skjøtsel av biologisk mangfold. Bør kunne ses i sammenheng med type bruk (størrelse, drift mv)</p>	<p>Utvalgsundersøkelse?</p>	<p>Hvert fjerde år</p>

Tidsplan for rapportering

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Program- perioder NMP	2008	2012-2015	2012-2015	2012-2015	2012-2015	2016-2019	2016-2019	2016-2019	2016-2019
Program- perioder RMP	2008-2012	2008-2012	2013-2016	2013-2016	2013-2016	2013-2016	2017-2020	2017-2020	2017-2020
Rapportering	Evalueringsbehov, årlig rapportering (vår) Evaluering (høst/vinter)	Evaluering	Årlig rapportering	Årlig rapportering	Årlig rapportering (vår), Evaluering høst/vinter	Evaluering	Årlig rapportering	Årlig rapportering	Årlig rapportering (vår), Evaluering (høst/vinter) Helhetlig i fht. mål
Kildebruk	Søknader, overvåking, (utvalgsund.)	Søknader	Søknader	Søknader	Søknader, kartanalyse, overvåking, utvalgsund.	Søknader	Søknader	Søknader	Søknader, kartanalyser overvåking, utvalgsund.
Resultat	Vedtak om rammer for evaluering	Vedtak endringer i rammer og innretning miljøprogram. 2013 Godkjenning NMP (sommer) RMP (vinter)	Nytt program	Vedtak om rammer for evaluering		Vedtak endringer i rammer og innretning av miljøprogram (NMP og RMP) Godkjenning nye program	Nytt program	Vedtak om rammer for evaluering	

Hvordan kommer vi videre med forslag til ny rapporteringsstruktur?

- Endelig avklaring i jordbruksoppgjøret
- Plan for iverksetting i forvaltningen
- Nye elektroniske søknadssystemer
først for regionale ordninger som er under utvikling nå – kan rapporteres fra i mars 2014, senere for nasjonale og kommunale ordninger
- **Manuell rapportering for bl.a. utvalgte kulturlandskap, kurs**
- Rammer for, og innretning av, utvalgsundersøkelser
- Rapportering naturlig samarbeid FoU og forvaltning

Hva betyr forslagene for framtidig rapportering?

- Bedre synliggjøring av jordbrukets samlede positive miljøinnsats
- Harmonisert med miljøverndepartementets mål og indikatorer
- Robust rapporteringssystem over tid
- Mer enhetlig og detaljert rapportering, særlig for tiltak i kulturlandskapet
- Bedre grunnlag for analyser

